

VA-taxorna fortsätter rusa - fortsatt mycket stora skillnader mellan kommuner

Kostnaden för vatten och avlopp fortsätter att öka kraftigt i stora delar av landet. Samtidigt är skillnaderna mellan kommunerna fortsatt mycket stora. I den dyraste kommunen kostar vatten och avlopp över fyra gånger mer än i den billigaste. Det visar Nils Holgerssongruppens årliga kartläggning av VA-taxorna.

– Årets siffror visar två saker väldigt tydligt: VA-taxorna fortsätter att öka kraftigt och skillnaderna mellan kommunerna är orimligt stora. Det är obegripligt för kunderna varför vatten och avlopp kan vara mer än fyra gånger dyrare i en kommun än i en annan. Kommunerna behöver bli tydligare med vad pengarna går till, vilka investeringar som krävs och varför taxorna utvecklas så olika, säger Björn Berggren, ordförande för Nils Holgerssongruppen.

Totalt höjer 94 kommuner taxan med minst tio procent. De största procentuella höjningarna finns i Ljungby, där taxan ökar med 61 procent, Pajala med 57 procent och Habo med 30 procent. I genomsnitt höjer landets kommuner VA-taxorna med 7,3 procent 2026 jämfört med 2025.

– VA-kostnaderna har stigit mer än sju gånger snabbare än den allmänna prisutvecklingen de senaste tre åren. Man häpnar när man får se siffrorna svart på vitt, fortsätter Björn Berggren.

I kronor räknat är skillnaderna mellan kommunerna fortsatt mycket stora. Trosa har landets högsta VA-kostnad, med cirka 14 300 kronor per år för en lägenhet i Nils Holgersson-huset. Därefter följer Vaxholm, Gnesta, Norrtälje, Värmdö och Nordanstig, som alla ligger på mycket höga nivåer. I andra änden av skalan finns Fagersta, där motsvarande kostnad är cirka 3 400 kronor per år, följt av Solna och Sorsele. Kostnaden för vatten och avlopp är alltså mer än 10 000 kr högre för hushåll i Trosa och Vaxholm, jämfört med Fagersta och Solna.

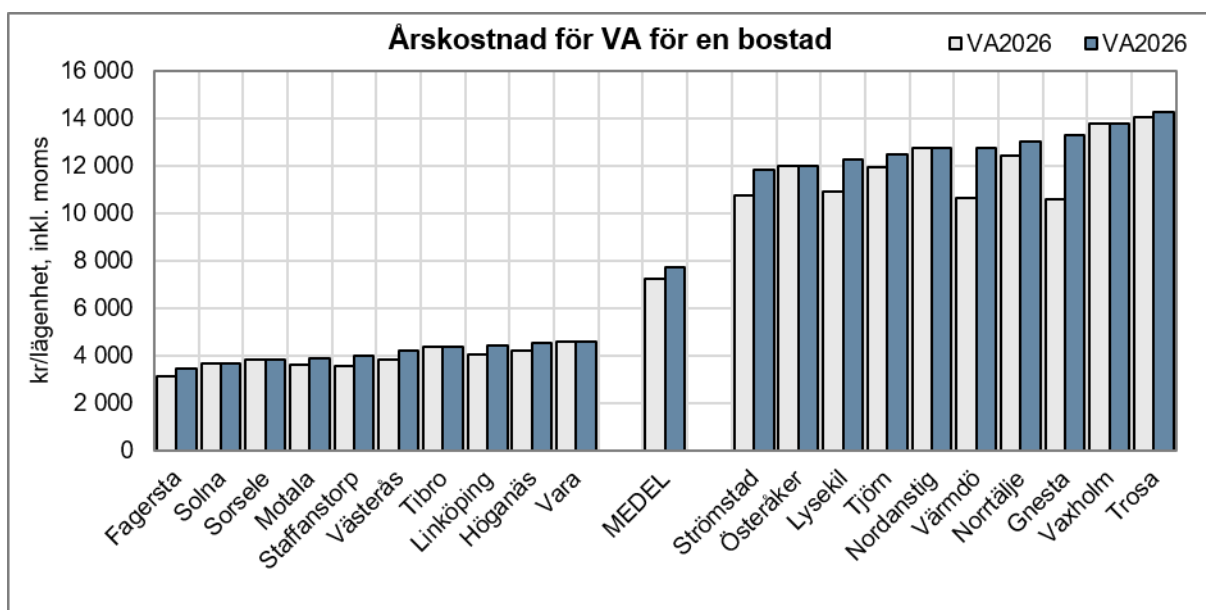

Diagram: Kommuner med högst respektive lägst avgifter för VA, samt medelvärde för hela Sverige

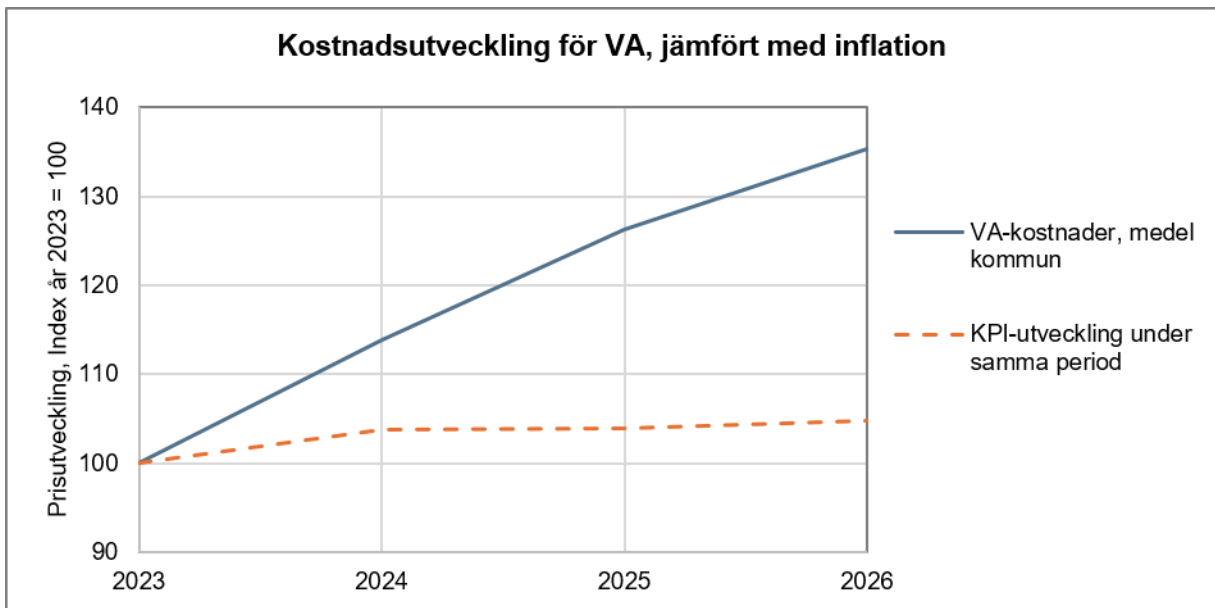

Diagram: Kostnadsutveckling för VA jämfört med den allmänna prisutvecklingen under samma period

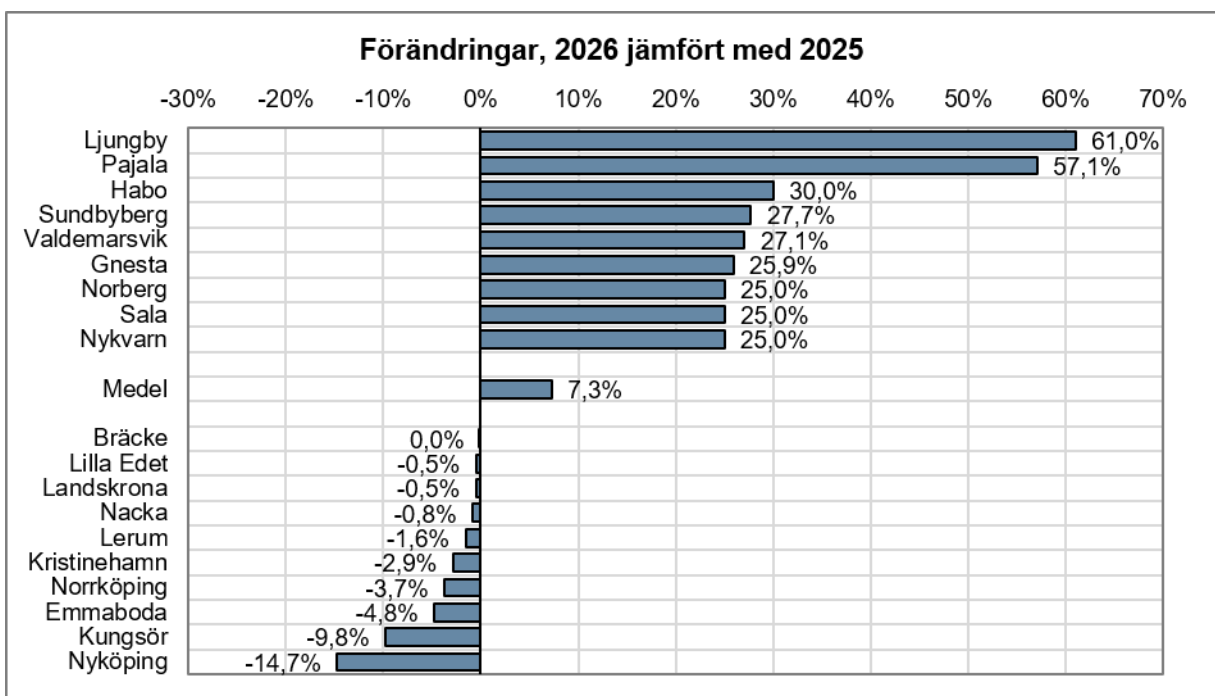

Diagram: Kommuner med de högsta respektive lägsta höjningar i Sverige

Växande målkonflikt i VA-systemet

Nils Holgerssongruppen pekar också på en växande målkonflikt i VA-systemet. Hushåll och fastighetsägare uppmanas att spara på vatten, men när vattenförbrukningen minskar kan kommunerna höja taxorna för att täcka sina fasta kostnader. Det gör att konsumentens möjlighet att påverka sin egen kostnad blir begränsad.

– Vatten är en av våra viktigaste naturresurser och alla måste bidra till att vi inte slösar med vatten. Men dagens system skickar dubbla signaler. Hushållen uppmanas att spara vatten, men när

förbrukningen minskar kan taxan höjas för att täcka kostnaderna. Det är en målkonflikt som behöver diskuteras, säger Björn Berggren.

Nils Holgerssongruppen menar att kommunerna behöver arbeta mer transparent med VA-taxorna och tydligare visa hur avgifterna fördelas mellan drift, underhåll och investeringar. Det behövs också en diskussion om hur taxemodellerna kan utformas så att effektiv vattenanvändning faktiskt lönar sig för hushåll och fastighetsägare.

– Om kunderna gör sin del och minskar vattenförbrukningen måste även VA-huvudmännen dra sitt strå till stacken. Lägre belastning på systemen måste på sikt leda till lägre kostnader, annars försvinner drivkrafterna att spara vatten, säger Björn Berggren.

Fakta VA-taxor 2026:

- Den genomsnittliga höjningen är 7,3 procent jämfört med 2025.
- Den genomsnittliga kostnaden för en normalstor lägenhet i Nils Holgersson-huset är cirka 7 744 kronor per år.
- 94 kommuner höjer taxan med minst 10 procent.
- 42 kommuner höjer taxan med minst 15 procent.
- 20 kommuner höjer taxan med minst 20 procent.
- Endast 9 kommuner sänker taxan och 39 kommuner lämnar taxan oförändrad.
- Högst kostnad har Trosa, med cirka 14 300 kronor per år för en normalstor lägenhet i Nils Holgersson-huset.
- Lägst kostnad har Fagersta, med cirka 3 400 kronor per år.
- De största höjningarna görs i Ljungby, Pajala och Habo.

Fakta VA-taxor:

Beskrivningen av Nils Holgersson-husets vattenförbrukning beräknas till 2 000 kubikmeter vatten fördelat på 15 lägenheter på 67 kvadratmeter i medeltal. I redovisningen är det endast VA-företagens så kallade brukningsavgifter som studeras. Dessa är hämtade från Svensk Vattens egen statistik. VA-verksamheten är till helt dominerande del avgiftsfinansierad men skattefinansiering får förekomma. Om undersökningen: Sedan 1996 ger Nils Holgerssongruppen årligen ut rapporten Fastigheten Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige. I rapporten "förflyttas" en bostadsfastighet med 15 lägenheter genom landets samtliga 290 kommuner för att jämföra kostnader för sophämtning, vatten och avlopp, el och uppvärmning.

Om Nils Holgerssongruppen:

Nils Holgerssongruppen representerar bostadsorganisationer i Sverige. Gruppen granskar och jämför kostnader för vatten, avlopp, avfall, elnätsavgifter och fjärrvärme för att främja rättvisa och effektiva tjänster i hela landet.

Björn Berggren, Ordförande Nils Holgerssongruppen, 070-359 18 57

Presskontakt:

Niklas Stavegård, Kommunikationschef Fastighetsägarna, 072-738 22 27

Gilda Romero, Biträdande presschef Hyresgästföreningen, 072-549 11 55

Anna Weihe, Kommunikationschef Sveriges Allmännyttan, 070-721 20 11

Mira Lindahl, Presschef Riksbyggen, 070-258 36 38

Kenny Fredman, Presschef Bostadsrätterna, 0765-20 10 04

Erik Juhlin, presskontakt HSB, 070-325 21 24